

nomen in *Ampuriis*) cœpto, rebellantem ita pacavit, ut Proconsul ex ea triumpharet, anno 19 Lx. Hic est ille Caro, qui miro strategemate multarum Hispaniæ urbium muros uno die diruit, scribente Livio, & aliis. Post Catonis victoriam Hispaniæ varie possessæ sæpeque nunc hic nunc ibi amissæ, ita ut supra xxx Triumphus postea ex his relati memorentur. Stipendium pendere non prius cœperunt, quam Augusto Principe: qui cum Hispaniam omnem, debellatis Cantabris & Asturibus, qui omnium diutissime resisterant, multo varioq; Marte perdomuisset, universam in tres provincias divisit, *Beticam, Lusitanicam, & Tarraconensem*. Singulis inde sui sunt attributi Cœventus: *Bæticæ* iv. *Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus & Hispalensis*, Lusitania tres habuit, *Emeritensem, Pacensem, & Scalabitani*. Tarraconensis denique vii, *Carthaginensem, Tarraconensem, Caesar-Augustanum, Cluniensem, Asturum, Lacedæmonem, & Bracarensem*. Videndi Plinius lib. iii. Strabo lib. iii. & alii. Sic rebus subinde paulum mutantibus, provinciæ nobilissimæ Romanis paruerunt usque ad Imperatoris Honorii ix & Theodosii iii Consulatam, qui incidit in annum cccxciv, quo tempore Vandali, Suevi & Alani, ab Stilicone in Gallias evocati, quum eas, Rheno trajecto, omnes pæne occupassent, & in iis jam immanium Barbarorum more debaccharentur: ab Gothis, Adolpho & Vallia Regibus, quos ad liberandas Gallias Honorius Imperator miserat, exacti, transgressi Pyrenæos montes, Hispaniam Romanis ereptam multos annos obtinuerunt. Post aliquot annos Gothi, Galliam incolentes, ab Francis bello petiti in Vandalos vice versa arma movent. Franci Gothos ex Galliis, Gothi Vandalos & Alanos ex Hispaniis ejiciunt: Suevis ad internecionem cæsis. Quo tempore Vandali & Alani a Bonifacio in Africam, cui pro Imperatore præerat, evocati Hispanias Gothi possidendas reliquerunt. Gothi Hispaniam, Romanis præfidiis omnino expulsis, quum sui juris fecissent, eaque sub suis Regibus longo jam tempore fuissent potiti: tandem ingenti bello ab Sarracenis Arabibus profligati, Rege Roderico occiso, Hispaniam fere omnem amiserunt. Bello superstites quum in Asturum, Cantabrorum & Gallæcorum montibus sese munissent, paulatim amissas Regiones, Vrbes & Castella recuperare cœperunt: & postremo quum Sarracenorum res in Bætica Hispania se contraxissent, omnemque Hispaniam Gothi recuperassent, iis etiam ab Ferdinando Aragoniæ Rege cognomine Catholico (quod hæreditarium deinceps esse cœpit successoribus) victis atque omni Hispania cum Mele, qui se Granatæ Regem scribebat, exturbatis, universa regia Dominis antiquis est restituta. Quum autem Maurorum temporibus a quinque Regibus Castellæ, Aragoniæ, Portugalliæ, Granatæ, & Navarræ, Hispania fuerit possessa, solus hodie Imperium in eam execet Philippus III. Philippi Magni F. Caroli Imperatoris ter-Maximi N. Divisa olim varie fuit. Romani primo diviserunt in *Citeriorem & Ulteriorem*. *Citeriorem* dicebant, quæ Principi Vrbi Imperiique terris proximior erat, inter Iberum sita fluvium & Pyrenæos montes: *Ulteriorem* vocabant, quæ remotior, ultra Iberum, ad Oceanum usque extensa. Sequentibus temporibus Hispaniam in sex fuisse distributam provincias legimus, *Tarraconensem, Carthaginensem, Lusitaniam, Galiciam, Beticam*, & trans fretum in regione Africa *Tingitanam*. Maurorum tempore regna fuerunt in Hispania plurima, quæ posteriores in quinque divisere, *Castellæ, Aragonum*